

ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

Държавен зрелостен изпит по история и цивилизации (ДЗИ) може да положите, ако във втори гимназиален етап сте изучавали учебния предмет за придобиване на профилирана подготовка. В този случай държавният зрелостен изпит включва учебно съдържание от задължителните модули на профилирания учебен предмет, а цялата учебно-изпитна програма за изпита – времетраене, учебно съдържание, оценявани компетентности, общ брой и видове задачи, максимален брой точки и минимален праг за успешно полагане, е Приложение № 21 към Наредба № 7 от 11.08.2016 г. за профилираната подготовка.

ОБЩИ ПАРАМЕТРИ И ПРИМЕРНИ ЗАДАЧИ ЗА ДЗИ ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИИ (ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА) ЗА УЧЕБНАТА 2021 – 2022 ГОДИНА

ДЗИ по история и цивилизации включва 26 задачи, както следва:

- 15 задачи с избираем отговор;
- 10 задачи с кратък и разширен свободен отговор;
- 1 задача за създаване на свързан писмен текст върху разнообразни исторически източници

или отговор на въпрос по исторически проблем по избор на зрелостниците.

Всеки вид задачи е илюстриран с примери. Задачите проверяват конкретни компетентности, заложи в учебно-изпитната програма, и в примерите те са посочени. Посочен е и максималният брой точки, които зрелостникът може да получи при правилно решение на съответната задача.

Трябва да се има предвид обаче, че задачите не следва да се възприемат като типови, които задължително ще се включват във всеки тестов вариант за ДЗИ. Формулировките на съответните задачи предполагат вариативност и няма да следват единен модел. Наред с това трябва да се отчита, че и придобиването на една и съща компетентност може да се проверява през една или повече задачи от различни видове.

Максималният брой точки от изпита е 100.

Кое твърдение отговаря на представените данни в таблицата „Въвеждане на всеобщо изборително право в някои държави по години“?

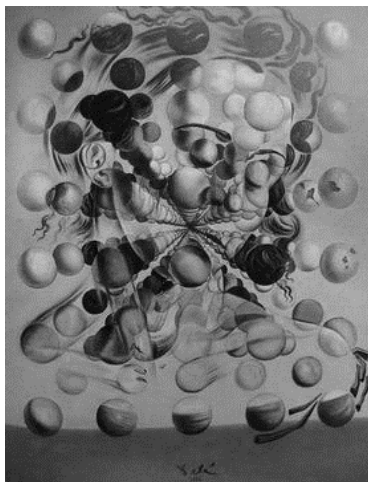
- А) Най-рано изборителни права получават жените в Русия.
- Б) Жените в България могат да гласуват след края на Втората световна война.
- В) Всеобщо изборително право е въведено най-напред в САЩ.
- Г) Изборителни права за жените започват да се въвеждат през втората половина на XX в.

Държава	Мъже	Жени
САЩ	1856	1920
Франция	1875	1944
Германия	1871	1919
България	1879	1938
Австро-Унгария	1907	1919
Италия	1912	1945
Русия	1917	1917
Великобритания	1918	1928

Максимален брой точки: 1

Оценявани компетентности: *Проследява развитието на възгледите за демокрация и политическо представителство.*

Кои две течения в изобразителното изкуство, появили се през XX век, са представени на двете художествени творби?

- А) импресионизъм и кубизъм
- Б) класицизъм и абстракционизъм
- В) неоготика и експресионизъм
- Г) сюрреализъм и социалистически реализъм

Максимален брой точки: 1

Оценявани компетентности: *Свързва паметници и творби със съответстващите им художествени стилове и/или традиции.*

Прочетете текста и отговорете на въпросите.

„Никой майстор или калфа, който обработва памук, вълна или друга суровина, да не работи в неделя или в празничен ден под заплахата от глоба...Никой тъкач да не тъче повече от един плат на ден под заплахата от същата глоба. Майсторите, калфите и чираците, които обработват вълна, нямат право да упражняват друг занаят.“

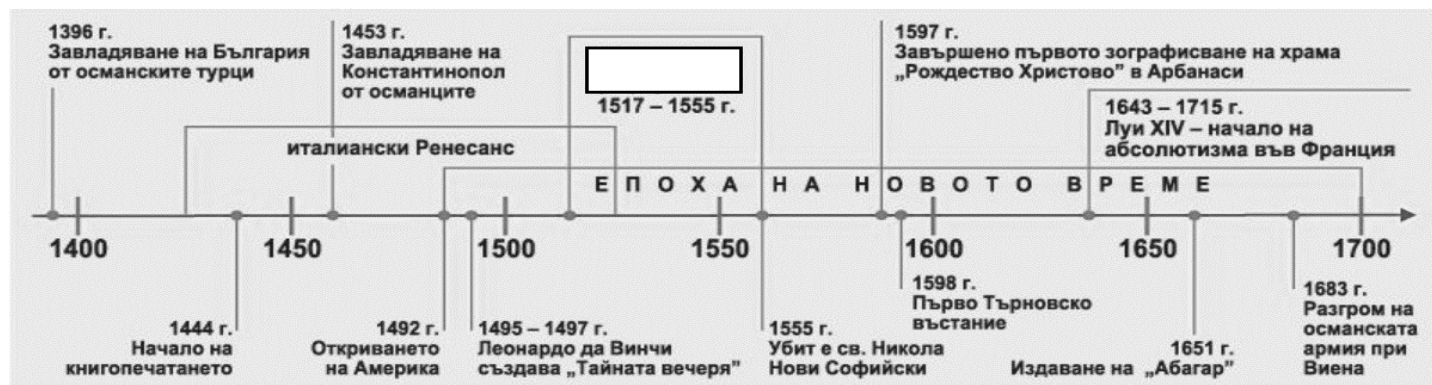
Из „Регламент за работниците от текстилния бранш в гр. Дус“, Франция, XIII в.

- А) Коя форма на самоуправление от XIII век е посочена в текста?
- Б) Формулирайте три функции, регулиращи производството.
- В) За каква промяна в структурата на средновековното общество свидетелства документът?

Максимален брой точки: 5

Оценявани компетентности: Обяснява връзката между политически, стопански, идейни и социални промени.

Прочете данните от линията на времето и отговорете на въпросите.

- А) Кой период от българската история съвпада с епохата на италианския Ренесанс?
- Б) Кой период от европейската история трябва да бъде отбелязан в бялото поле?
- В) Кое събитие, свързано с културните процеси сред българите, е най-близко до появата на френския абсолютизъм?

Максимален брой точки: 3

Оценявани компетентности: Установява синхронност, асинхронност, регионални особености в историческото и културното развитие на различните общества.

Отговорете в свързан текст от 3 – 4 изречения на въпроса: Какъв е приносът на Леонардо да Винчи за европейската култура?

Максимален брой точки: 8

Оценявани компетентности: *Оценява приноси в световното културно наследство.*

Проучете дадените източници и отговорете на въпросите.

Източник 1

„На третия ден Филип II пристигнал на едно място в Тракия с голяма гора, прекрасно подредено и приятно за пребиваване, особено през лятото. То било от най-предпочитаните от Котис I, който измежду всички предишни тракийски царе се стремял към удоволствия и разкош. Котис I обхождал страната..., срещал се с управителите. И като посещавал всяко едно от тия места, колкото пъти му се удавало, принасял жертви на боговете и общувал със сановниците си, чувствал се блажен и щастлив...“

Из „История на Филип“, Теопомп, IV в. пр. Хр.

Източник 2

Монета на Котис I с негов образ, 383 – 359 г. пр. Хр.

- А) Запишете две функции на тракийския владетел, отбелязани в текста.
- Б) За коя основна сфера от икономиката на древните траки е доказателство монетата?
- В) Как информацията от двата източника показва, че тракийската държава има монархическо устройство?

Максимален брой точки: 5

Оценявани компетентности: *Интерпретира и преструктурира информация от разнообразни исторически източници.*

Отговорете писмено на въпроса:

Какво е влиянието на Просвещението върху процесите на Българското възраждане?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

- А) Представете политическите идеи на Волтер, Монтескьо и Русо за изграждането на модерната държава.
- Б) Кои са пътищата за разпространение на просвещенските идеи на Балканите?
- В) Какво е влиянието на Просвещението за зараждането на българската национална идея? Дайте примери с дейността и творчеството на Паисий Хилендарски и Софроний Врачански.
- Г) Кои политически идеи на Просвещението се откриват във възгледите на идеолозите на българското националноосвободително движение.

Максимален брой точки: 40

Получават се за пълен отговор, който включва:

- определяне и изясняване на ключовите понятия;
- пълнота на отговорите на съпътстващите въпроси;
- анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения;
- висока езикова култура.

Оценявани компетентности: *Създава логически свързан и правилно структуриран писмен текст върху разнообразни исторически източници или отговор на исторически проблем.*

Анализирайте предложените източници и отговорете писмено на въпроса:

Каква е ролята на телевизията във всекидневния живот на хората?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

- А) Какво е социалното влияние на телевизията върху живота на хората? (изт. 1, изт. 2)
- Б) Какво е икономическото влияние на телевизията върху живота на хората? (изт. 3)
- В) Какво влияние оказва телевизията върху политическите процеси в обществото? (изт. 1)
- Г) Как телевизията влияе върху културата на обществото? (изт. 1, изт. 2)
- Д) Може ли да твърдим, че медиите са „четвъртата власт“ в държавата? Аргументирайте отговора си.

Източник 1.

„...Всяко голямо събитие днес се показва по телевизията, иначе не е голямо събитие. Политическият избор зависи от представянето на политиците по телевизията. Обществените знания, благотворителността, хуморът, модните тенденции, известността и потребителското търсене зависят от нейното влияние. Повече от самолета или ядрената

бомба, компютъра или телефона, телевизията определя какво да знаем и как да мислим, в какво да вярваме и как да възприемаме себе си и света около нас. (...).

Телевизията не само преосмисли нашето усещане за света, но тя остава, дори и в ерата на интернет, Facebook и YouTube, най-мощният генератор на нашите колективни спомени, най-съблазнителното и шокиращо огледало на обществото и най-вирулентният инкубатор на социални тенденции. Това също е неизбежно.

Има добра телевизия, лоша телевизия, твърде много телевизия и дори, за някои културни пуритани, няма телевизия, но каквото и да е уравнието, винаги има телевизия. Тя е навсякъде, излъчва се в ъгъла, дори когато не е така. Да си спомним онемелия Джоуи Трибиани (Мат Леблан) от „Приятели“, когато научава, че негов познат няма телевизор: „Но към какво сочат мебелите ти?“. Както всички най-добри комични реплики и тази съдържа дълбока истина. Присъствието на телевизията е толкова широко разпространено, че самото ѝ отсъствие е нещо като оскърбление за съвременния начин на живот. Тя не само е прекроила оформлението на нашите всекидневни стаи, но и самата тъкан на нашия живот...“

Из статията „История на телевизията – технологията, която съблазни целия свят и мен“, Андрю Антъни, 2013

Източник 2:

Сцена от сериала

Приятели (Friends)

Източник 3. Статистика за бюджета на рекламите, излъчени по телевизията, и зрителския интерес към тях, публикувана във в-к „Капитал“, 2017.

К | ТОП 6 КОМПАНИИ И ПОСТИГНАТИ РЕЙТИНГ ТОЧКИ

(В двете водещи телевизионни групи по ГАРБ и Nielsen Admosphere, (1.17 - 30.9.17))

Компания	Общ брутен бюджет (хил. лв.)	Постигнати TRP 30 сек.* (Целева аудитория 18-49)			
		Общо	bTV Group	NBG**	Други
Nielsen					
PROCTER & GAMBLE	30 656	42 024	16 334	25 690	-
НАЦИОНАЛНА ЛОТАРИЯ	28 862	40 400	4 086	36 313	1
NATURPRODUKT	26 993	36 476	12 186	23 299	990
CARLSBERG	23 311	24 420	24 294	126	-
FICOSOTA	23 158	30 481	-	29 473	1 008
LIDL	22 545	29 214	12 825	16 231	157
GARB***					
PROCTER & GAMBLE	31 701	43 079	22 989	20 090	-
НАЦИОНАЛНА ЛОТАРИЯ	24 478	27 356	6 578	20 777	1
NATURPRODUKT	27 772	34 773	17 379	16 629	765
CARLSBERG	24 641	36 505	36 437	68	-
FICOSOTA	23 218	22 789	-	21 698	1 091
LIDL	23 134	30 315	18 570	11 504	241

* TRP 30 - постигнатия рейтинг съотнесен към 30 сек. м8 спот ** Nova Broadcasting Group

*** Мониторингът на GARB не включва AXN и IDx

Източник Media Overview/Media connection

Максимален брой точки: 40

Получават се за пълен отговор, който включва:

- определяне и изясняване на ключовите понятия;
- пълнота на отговорите на съпътстващите въпроси на базата на предложените източници;
- анализ и обобщения на основата на аргументирани твърдения;
- висока езикова култура.

Оценявани компетентности: Създава логически свързан и правилно структуриран писмен текст върху разнообразни исторически източници или отговор на исторически проблем.